

19.9.2023

VN/22377/2023, STM056:00/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Tavoitteet ja sisältö

Lakiesitysluonnos perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman tavoitteisiin uudistaa sosiaaliturvaa nykyistä kannustavammaksi ja selkeämmäksi. Kannustavuuden vahvistamisella parannetaan työllisyyttä ja tasapainotetaan julkista taloutta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää lakiesitysluonnoksen tavoitteita perusteltuina. Asumistukijärjestelmää on syytä uudistaa kannustavuuden vahvistamiseksi ja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Lakiluonnoksen mukaan julkinen talous tasapainottuisi nettomääräisesti vuositasolla noin 308 miljoonalla eurolla. Hallitusohjelmassa todettu säästövaikutus on tätä suurempi (363 miljoonaa euroa) eli hallitus on tinkimässä alkuperäisestä tasapainotustavoitteestaan. Kannustinloukut ovat todellisia ja merkittäviä. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen selvityksen (2022) mukaan työttömyysloukussa on 136 000 maassa asuvaa ja tuloloukussa noin puoli miljoonaa.

Luonnoksen mukaan asumistukea uudistettaisiin alentamalla korvaustasoa, nostamalla perusomavastuuta sekä muuttamalla perusomavastuun parametrisointia suosimaan lapsiperheitä. EK kannattaa perusomavastuun parametrimuutoksia, koska suuntaavat asumistukea nykyistä vahvemmin lapsiperheille.

EK:n mielestä nämä muutokset ovat tarkoituksenmukaisia keinoja tavoitteiden saavuttamisessa, vaikka muutoksista olisi ollut mahdollista saada nyt esitettyä paremmin työllisyyttä tukevan. Sama säästötavoite olisi mahdollista toteuttaa lakiluonnosta myönteisimmin työllisyysvaikutuksin.

Tämä laki lakiesitysluonnos sisältää kuitenkin vain osan hallitusohjelmaan kirjatuihin parannuksiin työntekijöiden kannusteisiin. EK pitää tärkeänä, että hallitus valmisteleekin pikaisesti myös muut hallitusohjelman mukaiset

Työelämä
Vesa Rantahalvari

sosiaaliturvan uudistukset, joilla on samat kannustavuuden vahvistamisen, työllisyyden lisäämisen ja julkisen talouden tasapainottamisen tavoitteet.

Huomiota ja korjausehdotuksia

EK pitää lakiluonnosta hyvin laadittuna erityisesti ottaen huomioon kireän aikataulun. Nykytila on kuvattu ja arvioitu asiamukaisesti. Ehdotukset on kirjattu ja niiden vaikutusarviot on esitetty pääosin hyvin. Pykäläehdotuksiin ja niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin ei ole huomauttamista.

Kannustinloukkuja voitaisiin poistaa ja helpottaa uudistamalla asumistukea nyt luonnosteltua reippaammin. EK on esittänyt, että asumistukea määrätessä suositaan palkkatuloa passiivituloon verrattuna. Tämä olisi parantanut työnteon kannusteita.

Lausunnolla olevassa luonnoksessa tällaisia kannusteita ei esitetä, mikä näkyy EK:n ehdotusta pienempänä työnteon kannusteiden parantumisena. EK katsoo myös, että tavoiteltu säästövaikutus olisi saavutettavissa asumistuen tarkistuksilla siten, että siirtyminen työttömyydestä osa-aikaiseen työntekoon olisi säilynyt nyt ehdotettua mallia kannattavampana.

EK katsoo, että hallituksen tulee vaikuttaa asumisen kustannuksiin myös tarpeeseen nähden riittävällä asuntotuotannolla. Sillä edistetään myös työvoiman liikkuvuutta, mikä on tärkeää talouskasvun ja työvoiman saatavuuden kannalta.

EK ehdottaa, että lakiluonnoksen vaikutusarvioita korjataan seuraavasti:

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1.3 Vaikutukset työllisyyteen ja työnteon taloudellisiin kannustimiin

Luvun arviot työllisyysvaikutuksista ovat hyvin suppeita. Lukua tulisi täydentää tarkemmilla arvioilla työllisyysvaikutuksiin eri ryhmiin, kuten lapsiperheisiin ja yksinasuviin. Samoin olisi tarpeen esittää, miten työllisyysvaikutuksen muodostuu eri ehdotetuista toimenpiteistä.

Kuvio 11 tulisi tehdä uudestaan niin, että kuvion arvopisteiden laskentaväli on nyt esitettyä lyhyempi, esimerkiksi 1 euroa kuukaudessa. Tällöin efektiivisen rajaveroasteessa olevat nopeat muutokset näkyvät todellisen suuruisina, eivätkä putoa satunnaisesti pois. Tämä helpottaisi ehdotettujen muutosten vaikutusten arviointia.

Työelämä
Vesa Rantahalvari

4.2.1.4 Vaikutukset asuntomarkkinoihin

Vaikka kohdassa viitattu VATT:n tutkimus on laadukkaasti toteutettu, on tutkimusaineistosta pudotettu tutkimusteknisistä syistä pois yleistä asumis-
tukea saavat opiskelijat ja eläkeläiset. Tämä rajoitus tutkimuksen tulok-
sissa on syytä todeta tässä kohdassa.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Työelämä

Ilkka Oksala
Johtaja